

Migráció: esély vagy veszély?

Marsai Viktor: az orosz-ukrán háború hatására komoly **élelmiszerválság fenyeget**

VARGA LÍVIA
livia.varga@zalahirlap.hu

ZALAEGRSZÉG Miközben menekültek százezei érkeznek Ukrajnából Magyarországra, az illegális migráció sem szűnt meg a déli határon. Az orosz-ukrán háború nyomában keletkező élelmiszerválság pedig újabb menekültáramot indíthat el a Balkán felől, mondja Marsai Viktor, a Migrációkutató Intézet kutatási igazgatója.

Marsai Viktor tegnap a Mathias Corvinus Collegium (MCC) zalaegerszegi központja szervezésében Migráció: esély vagy veszély? címmel kerekasztal-beszélgetésen vett részt, amelyen vitapartnere Kovács András, a Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület vezetője volt. A kutatási igazgatót még ezt megelőzően kértük beszélgetésre.

Milyen különbségek, hasonlóságok fedezhetők fel a 2015-ös és a 2022-es menekültválság között?

– Ukrajnából háborús konfliktus elől menekülnek az emberek, mégpedig közvetlen szomszédjukba, ahol nem lőnek, így egyebek mellett Lengyelországba és Magyarországra. Azaz nem munkavállalás céljából, vagy a jobb életszínvonal reményében indulnak el hazájukból, hanem mert veszélyben van az életük. A 2015-ös menekültválság során azonban nem ez volt a helyzet. Az akkor útra kelt szírek például, akiknek hazájában polgárháború dúlt, Törökországtól kezdve Görögországon át a Balkánig számos stabil országon mentek keresztül, ahol minden feltétel adott volt, hogy beadhassák menedékkérelmüket és megvárják a döntést, jogosultak-e bármiféle védelemre. Ok viszont ehelyett eldöntötték, hova szeretnének menni, hol szeretnének új életet kezdeni. Pedig ha megnézzük az ENSZ menekültügyi egyezményét, a genfi konvenciókat, a 31. cikkely leszögezi: a következő biztonságos országba kell eljutni ezeknek az embereknek, s nem a világ egy általuk kiszemelt pontjára. Arról nem is beszélve, hogy kiderült: zömében nem is háborús menekültekről

Folyamatosan érkeznek az ukrainai menekültek, köztük számos gyerek is a budapesti BOK csarnokba

FOTÓ: BÁNKÚTI SÁNDOR/RIPOST

Marsai Viktor

FOTÓ: MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

– Ekkora mennyiségű ember fogadására hosszú távon semmilyen rendszer nincs felkészülve, erre nem is lehet felkészülni. Ezeket a helyzeteket kezelni kell és felőni a feladathoz. Azt hiszem, és ez több segélyszervezet képviselőjének álláspontja is, hogy a magyar állam, a civilek és a magyar társadalom egésze jól vizsgázott ebben a kihívásban. Nyilván voltak hiányosságok és esetenként zavarok a rendszerben, de annak a mintegy 700 ezer embernek, aki közvetlenül Ukrajnából vagy Románián keresztül érkezett hazánkba, az ellátása, utatartása és regisztrációjának megszervezése alapvetően gördülékenyen működött.

Hosszú távon mi lehet az út?

– Mindenképpen az kellene, hogy Ukrajnában ellahallgassanak a fegyverek, mert ha ez nem történik meg, több millió ukrán állampolgárt kell majd ellátni az EU-ban, ami a szociális ellátórendszer számára óriási kihívás. S ne feledjük: kétmillió gyerekről beszélünk, akik zöme az ukránon kívül nem beszél más nyelvet, így nehéz lesz őket integrálni a magyar vagy más európai oktatási rendszerbe. De ugyanilyen nehéz lesz a menekültek orvosi ellátását, lakhatását, élelmiszerét megoldani. Mert bár integrációjuk könnyebb lehet, mint az Afrikából érkezőké, hiszen a kulturális különbségek jóval kisebbek, de a beilleszkedés első és legfontosabb feltétele a közös nyelv, és azt látjuk, hogy Magyarországon, de Lengyel-, Német- és Franciaországban is kevés az ukrán tolmács...

Az integrációt a közös nyelv hiánya is nagyban nehezíti

volt szó, hanem gazdasági migránsokról, illetve olyan szírekről, akik már évek óta Törökországban éltek, de csak ekkor döntöttek úgy, továbbindulnak Nyugat-Európa felé.

Milyen hatása lehet az orosz-ukrán háborúnak a migrációra?

– Már 5 millió körül van az Európai Unió területére érkezett ukrán menekültek száma, ez több mint amennyi menedékkérelmet az elmúlt öt évben összesen beadtak az EU-ban, azaz kijelenthető: a második világháború óta ez a legnagyobb menekültválság Európában, és még nem látni a végét. Ráadásul Ukrajnán belül is van legalább 7 millió belső menekült, ami együtt már 12 millió fő, tehát óriási számokról beszélünk. Amennyiben nem rendeződik belátható időn belül az orosz-ukrán konfliktus, nagy kérdés: Európa mit tud kezdeni ezekkel az emberekkel. Arról nem is beszélve, hogy az 5 millióból majdnem 2 millió gyermek, és nagyon sok a családanya s az idős, aki szociális támogatásra, ellátásra szorul. Nem véletlen, hogy az EU komoly forrásokat szabadí-

tott fel a helyzet kezelésére, de hosszú távon ez még nagyobb összegeket igényel majd.

S ezzel egy időben komoly élelmiszerválság is fenyeget...

– Oroszország és Ukrajna együttesen adja a világ búzaimportjának 25-30 százalékát, a kitétség Afrikában és a Közel-Keleten, illetve egyes dél-ázsiai országokban különösen nagy, például Szomália a teljes mennyiséget onnan fedezi, de a 110 milliós Egyiptom is importból biztosítja fogyasztása felét, s ennek 80 százaléka ugyancsak Oroszországból és Ukrajnából érkezik. A gabonacexport leállításának hatásait egyelőre csak becsülni tudjuk. Ráadásul Kelet-Afrikát három éve súlyos aszály sújtja. Az ENSZ szerint ott jelenleg nagyjából 16 millió ember élelmiszerbiztonsága

van veszélyben, ami év közepére 30 millióra emelkedhet, miközben az ENSZ világelelmiszerprogramja az ellátásra igényelt összeg alig 13 százalékát kapta meg az elsősorban nyugat-európai donoroktól, mert a pénzek zöme most az ukrán válság kezelésére megy. S ugyancsak látjuk Nyugat-Afrikában is, ahol 18-19 millió ember szorul élelmiszersegélyre, számuk év közepére 33 millióra emelkedhet, tehát súlyos következményei lehetnek, ha nem sikerül időben fellépni. Az egyes országokban felhalmozott stratégiai tartalékok néhány hónapra jelenthetnek csak megoldást, ráadásul ha például Ukrajnában jó is lesz a termés, kérdés, hogy a háború miatt a Fekete-tengeri szállítási útvonal rendelkezésre áll-e majd, a vasúti kapacitások ugyanis korlátozottak. S azt is látni kell, hogy Afrika, a Közel-Kelet bizonyos részein 30-50 százalékos élelmiszerár-növekedés történt az elmúlt hónapokban, ami már az ukrán válság előtt beindult, azaz a nemzetközi segélyszervezetek vagy kevesebb embert látnak majd el, vagy ugyanannyian kapnak kevesebb ételmet.

Ennek hatására újabb menekültáramok indulhatnak el?

– Igen. Az útnak indulók nagy része azonban valószínűleg a régióon belül marad, de egész biztos sokan döntenek majd úgy, hogy elhagyják azt, s elindulnak Nyugat-Európa felé.

Az elmúlt időszakban – talán a koronavírus-járvány, majd az orosz-ukrán háború hatására – kevesebb szó esett az illegális migráció okozta problémákról, egyesek azt mondják: véget ért az európai migrációs válság. Hogy látja ezt a téma szakértője?

– Ha megnézzük a Frontex statisztikáit, a tavalyihoz képest 60 százalékkal nőtt az illegális határátlépések száma az EU külső határain, és világosan látszik, hogy Nyugat-Afrikából nem elsősorban a fegyveres konfliktusok elől, hanem a rossz gazdasági helyzet miatt jönnek az emberek például a Kanári-szigetek felé. Tehát nagyon messze vagyunk attól, hogy fellélegezhessünk.

Visszatérve az ukrán menekültekre. A magyar ellátórendszer fel van készülve ekkora embertömeg ellátására?